

OKULÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ VE UYGULAMALARI

Öğr.Gör.Suzan CÖMERT

Sakarya Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

İlköğretim Bölümü

Okulöncesi Öğretmenliği A.B.D.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; M.E.B. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 270 sayılı ve 31.05.2002 tarihli uygulanıp denemek ve geliştirilmek üzere yürürlüğe konulan okulöncesi eğitim programı hakkında öğretmen görüşlerinin alınması, öğretmenlerin programa ilişkin uygulamalarının gözlenmesi ve gözlem bulguları ile görüşlerinin arasındaki ilişkinin tespit edilmesidir.

Araştırma sonunda; öğretmenlerin program ile ilgili görüşlerinde çok büyük olumsuzlukların bulunmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte programın birkaç basamağında sorunların olduğu sonucuna varılmıştır. Böylelikle programın bu yönlerden (içerik, aile katılım çalışmaları, öğretim yöntemleri, değerlendirme) yeniden ele alınarak geliştirilmesi, öğretmenlerin bu konularda daha ayrıntılı bilgilendirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: **Program değerlendirme, erken çocukluk eğitim programı, öğretmen uygulamaları.**

ABSTRACT

The aim of this study is to find out the thoughts of teachers about the Early Childhood Education Program dated 31.05.2002 and numbered 270 by Education Institution, to observe the applications concerning the program and to determine the relations between the thoughts and the observations.

As a result of this study it has been determined that there is no big negativity in the thoughts of teachers about the program. However, on some steps couple of problems have been concluded. Therefore from some aspects of program (content, family activities, education methods, evaluation) reevaluation improvements and informing of teachers are recommended.

KEYWORDS: **Program evaluation, early childhood education program, teacher's thoughts.**

1. GİRİŞ

Bireyin yaşamında önemi büyük olan okulöncesi eğitim, belli bir eğitim programı dahilinde yapılmalıdır. Bu programların niteliği ise eğitimin niteliği bakımından son derece önemlidir. Okulöncesi dönem çocuklarının ilgi, ihtiyaç ve gelişim özelliklerine uygun olarak geliştirilmiş eğitim programlarının doğru uygulanması sonucu

çocukların sağlıklı ve mutlu bir dönem geçirerek hayata iyi bir başlangıç yapmaları sağlanabilir.

Program geliştirme çalışmaları her ne kadar alan uzmanları tarafından yapılsa da geri bildirimler için uygulayıcılara ihtiyaç vardır. Programın hazırlanıp uygulanmak üzere yürürlüğe konulması ile o program tamamen kendi haline bırakılmamalıdır. Uygulamalarda aksaklıkların olup olmadığının araştırılması ve öğretmenlerin verdiği geri bildirimler sayesinde daha kullanışlı hale getirilerek süreklilik amaçlanmalıdır.

Böylece program değerlendirme çalışmaları, eğitimde niteliği artırmanın bir boyutudur denebilir. Bu araştırma, M.E.B. tarafından 2002–2003 öğretim yılında uygulanmaya başlanan okulöncesi eğitim programını geliştirme ve değerlendirme çalışmalarına bir boyutu (öğretmen görüşleri) ile katkı sağlayacaktır.

1.1. M.E.B. 2002 Yılı Okulöncesi Eğitim Programı

31.05.2002 tarih ve 270 sayılı Talim Terbiye Kurulunun kararı ile yürürlüğe giren “36-72 aylık çocukların okulöncesi eğitim programı” 2002–2003 öğretim yılı başında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm anaokulu ve anasınıflarında uygulanmaya başlamıştır.

Temelde; 1994 yılı programından çok farkı olmayan yeni programda da çağdaş eğitim temel felsefeleri benimsenmiş, uygulamada karşılaşılan bazı aksaklıkların giderilmesi hedeflenmiştir (Oktay, 2003:80-83).

Öğretmenler, bu programın temel teorisini, uygulama ile ilgili temel ilkelerini tam olarak anlayıp, çalışmalarına bunu yansıtmak durumundadırlar. Ayrıca öğretmenler, programda kendi çalışmalarını aksatan yönleri belirtmeleri gerekmektedir ki bu dönütler yoluyla daha başarılı programlar hazırlanabilsin.

1.2. Problem cümlesi

Milli Eğitim Bakanlığı 2002 yılı okulöncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşleri ve uygulamaları nasıldır?

1.3. Alt Problemler

- 1.Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin program ile ilgili görüşleri nelerdir?
- 2.Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin program ile ilgili uygulamaları nasıldır?
- 3.Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin program hakkında görüşleri ile uygulamaları arasındaki ilişki nasıldır?

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Her eğitim basamağında olduğu gibi okulöncesi eğitimde de programın uygulamalar sırasında bir taraftan dönütlerinin alınmasına ihtiyaç vardır. Ancak böylelikle program hakkında belli bir karara varıp geliştirme çalışmalarına yön verilebilir.

2002-2003 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan okulöncesi eğitim programı bu alanda yapılan ikinci programdır. Bununla birlikte araştırma geliştirme çalışmalarının da uygulama aşamasında bir taraftan başlamış olması gereklidir.

Bu araştırma ile anasınıfı öğretmenlerine verilecek hizmetiçi eğitim seminerlerinde program ile ilgili hangi konulara ağırlık verilmesi gerektiği ile ilgili bilgiler de elde edilebilecektir. Böylece varılan sonuç ve geliştirilen önerilere göre program ile ilgili sorunların çözümüne ışık tutması beklenmektedir

Bu program ile ilgili henüz başka bir araştırmaya rastlanmamış olması bakımından araştırma önemli görülmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma M.E.B. 2002 yılı okulöncesi eğitim programı hakkında anasınıfı öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma öğretmenlerin bir günlük uygulamalarının gözlenmesi ile sınırlıdır.
3. Bu araştırma Sakarya merkez il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı okullarda görev yapan anasınıfı öğretmenleri ile sınırlıdır.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli ile öğretmenlerin okulöncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri tespit edilmiştir. Bunun için uygulanan anketler toplanarak analiz edilmiş ve program hakkında öğretmenlerin fikirleri yorumlanmıştır.

Ayrıca sınıflarda gözlem ve öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Bu yönü ile araştırmada nitel araştırma yöntemlerine de başvurulmuştur.

2.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 2002 – 2003 öğretim yılı Sakarya merkez il ve ilçelerinde M.E.B. na bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan toplam 201 anasınıfı öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı oluşturmaktadır.

2.3. Araştırmanın Örneklemi

Anket çalışmasında evrenin tamamına ulaşıldığından örneklem alınmamıştır. Dağıtılan toplam 201 anketten 193'ü geri dönmüştür.

Gözlem tekniği ile çalışmada ise oranlı örneklem oluşturularak toplam 91 öğretmen gözlenmiştir.

2.4. Araştırmanın Araçları

a.Öğretmen Anket Formu: Araştırmanın problem ve alt problemlerine cevap aramak üzere “öğretmen anket formu” geliştirilmiştir.

5’li likert tipi oluşturulan yapılandırılmış tümcelere öğretmenlerin katılıp katılmama durumuna göre seçenekleri işaretlemeleri istenmiştir.

b.Öğretmen Gözlem Formu: Araştırmada öğretmenlerin program ile ilgili uygulamalarını tespit etmek amacıyla “öğretmen gözlem formu” geliştirilmiş ve her maddenin karşılığına “gözlendi/ gözlenmedi” seçenekleri gözleme göre işaretlenmiştir.

3.7. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde aşağıdaki sıra izlenmiştir:

Anket ve gözlem formları verileri bilgisayar ortamında SPSS istatistik paket programına aktarılmıştır.

Öğretmenlerin program ile ilgili görüşlerinin alındığı anket formundan elde edilen bulguların frekans (f) ve yüzde (%) tabloları oluşturulmuştur.

Gözlem bulguları frekans(f) ve yüzde(%) tabloları oluşturularak yapılan görüşmelerde belirtilenlerle birlikte yorumlanmıştır.

Anket sorularına verilen cevapların ilk üç seçeneği ” katılıyor”, dördüncü ve beşinci seçeneği “katılmıyor” olarak iki skalalı anketlerde kullanılan ½ oranı baz alınmıştır. Anket puanları ile gözlem puanları arasındaki ilişkiler; ilgili maddeler birbiriyle eşlenerek “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları” hesaplanmış, (0,05) manidarlık düzeyinde bu ilişkiler test edilmiştir. İlişkilerdeki anlamlı bulunan sonuçlar ankette belirtilen görüşler ile uygulamaların tutarlı olduğunu işaret etmektedir. Anlamsız bulunan sonuçlar ise görüşler ile uygulamaların tutarlı olmadığını göstermektedir.

Bulgular ve yorumlara göre sonuca varılarak öneriler geliştirilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Anket Bulguları

Tablo 1. Ankete Katılan Öğretmenlerin Programa İlişkin Görüşleri

Seçenekler		Tamamen katılıyorrum	Oldukça katılıyorrum	Biraz katılıyorrum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Top
1.Program genel olarak o.ö.e. katkılar sağlayıcı niteliktedir.	f	46	107	23	15	2	193
	%	23,8	55,4	11,9	7,8	1,0	100
2. Program öğretmenlerin yaratıcılığı ön plana çıkarıcı niteliktedir.	f	54	101	19	17	2	193
	%	28	52,3	9,8	8,8	1	100
3. Programda gelişim alanlarının bazılarının birleştirilmiş olması doğru değildir.	f	12	55	44	67	15	193
	%	6,2	28,5	22,8	34,7	7,8	100
4. Programdaki hedefler açık ve anlaşılır değildir.	f	13	24	20	114	22	193
	%	6,7	12,4	10,4	59,1	11,4	100
5. Hedefler çocukların gelişim düzeyi bakımından yetersizdir.	f	19	36	27	92	19	193
	%	9,8	18,7	14	47,7	9,8	100
6. Hedefler çocukların gelişim düzeyleri bakımından çok ağırdır.	f	1	20	22	120	30	193
	%	0,5	10,4	11,4	62,2	15,5	100
7. Hedef ve davranışa uygun etkinlik bulmak çok zordur.	F	2	35	22	92	42	193
	%	1	18,1	11,4	47,7	21,8	100
8. Bir hedefi yıl içinde birkaç kez ele almak çok zordur.	F	3	10	16	113	51	193
	%	1,6	5,2	8,3	58,5	26,4	100
9. Programda konu isimleri verilmediği için ne yapacağımı bilemiyorum.	f	21	40	32	64	36	193
	%	10,9	20,7	16,6	33,2	18,7	100
10. Alınan hedeflere göre değişebilen konular bulamıyorum.	f	8	40	38	78	29	193
	%	4,1	20,7	19,7	40,4	15	100
11. Çocukların ilgisine göre değişebilen konular bulamıyorum.	f	7	32	32	90	32	193
	%	3,6	16,6	16,6	46,6	16,6	100
12. Programda yer alan eğitim durumları açık ve anlaşılır değildir.	f	17	30	25	95	26	193
	%	8,8	15,5	13	49,2	13,5	100
13. Birden fazla etkinliğin bir bütün olarak							

verilmesi sorun yaratıyor.						3	
	%	8,3	22,3	18,1	35,8	15,5	100
14. Günlük planı çocukların ilgisine göre değiştiremiyorum.	f	11	26	19	100	37	193
	%	5,7	13,5	9,8	51,8	19,2	100
15. Günlük planda her gelişim alanından hedef almakta zorlanıyorum.	f	10	46	20	88	29	193
	%	5,2	23,8	10,4	45,6	15	100
16. Yıllık planım her ay için ayrı ayrı yapılmasına gerek yok	f	20	40	33	70	30	193
	%	10,4	20,7	17,1	36,3	15,5	100
17. Yıllık planda gezi gözlem yazmaya gerek yoktur	f	15	33	26	81	38	193
	%	7,8	17,1	13,5	42	19,7	100

Seçenekler		Tamamen katliyorum	Olduca katliyorum	Biraz katliyorum	Katliyorum	Hiç katliyorum	Top
18.Programda belirtilen aile katılımını uygulamak imkansızdır.	f	15	44	38	77	19	193
	%	7,8	22,8	19,7	39,9	9,8	100
19. Farklı öğretim yöntemleri bulmakta zorlanıyorum	f	8	34	29	92	34	193
	%	4,1	17,6	13	47,7	17,6	100
20. Programdaki kavramlar çocukların gelişim düzeylerine göre çok ağırdır.	f	2	12	26	112	41	193
	%	1	6,2	13,5	58	21,2	100
21. Programdaki belirli günler çocukların gelişim düzeylerine göre ağırdır.	f	4	28	29	102	30	193
	%	2,1	14,5	15	52,8	15,5	100
22.Günlük planın sonuna yazılan değ.göre ertesi günün planını şekillendirmek çok zordur.	f	16	42	32	80	23	193
	%	8,3	21,8	16,6	41,5	11,9	100
23. Programda belirtilen değerlendirmenin öğretmen, çocuk, program boyutunda yapılması imkansızdır.	f	17	47	43	68	18	193
	%	8,8	24,4	22,3	35,2	9,3	100
24. Programda yer alan davranış değerlendirme formunu kullanmakta zorlanıyorum	f	14	52	37	69	21	193
	%	7,3	26,9	19,2	35,8	10,9	100
25. Programda belirtilen gelişim raporunu kullanmakta zorlanıyorum.	f	11	44	37	76	25	193
	%	5,7	22,8	19,2	39,4	13	100
26. Örnek olarak hazırlanan planları aynen kullanmak isterim.	f	10	26	34	82	41	193
	%	5,2	13,5	17,6	42,5	21,2	100
27.Programın, planlama yapmada öğretmeni fazla esnek bırakması iyi değildir.	f	3	28	26	101	35	193
	%	1,6	14,5	13,5	52,3	18,1	100
28. Planlarımı okul idaresi ve müfettişler istediği için yapıyorum.	f	10	24	24	81	54	193
	%	5,2	12,4	12,4	42	28	100
29. Deneyimli öğretmenlerin plan hazırlamasına gerek yoktur.	f	11	26	32	74	50	193
	%	5,7	13,5	16,6	38,3	25,9	100

30. Her yıl yeni plan yazmaya gerek yoktur.	f	18	44	20	72	39	19
	%	9,3	22,8	10,4	37,3	20,2	10,0
31. Program kolay anlaşılıyor.	f	27	87	38	26	15	19
	%	14	45,1	19,7	13,5	7,8	10,0
32. Programda eksikliklerin olduğunu düşünüyorum.	f	28	72	54	32	7	19
	%	14,5	37,3	28	16,6	3,6	10,0
33. Program, öğretmenin çok özverili çalışmasını gerektiriyor.	f	48	89	25	25	6	19
	%	24,9	46,1	13	13	3,1	10,0
34. Programın tamamen değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	f	12	25	53	79	24	19
	%	6,2	13	27,5	40,9	12,4	10,0

Tablo 1.'den anlaşılacağı gibi; programın içeriğine ilişkin öğretmen görüşlerinde bazı tereddütlerin olduğu anlaşılmaktadır. Programda konu isimleri verilmediği için tereddüt yaşayan öğretmenler ile buna katılmayan öğretmenlerin dağılımı birbirine yakın oranlardadır. (%10.9'u tamamen katılıyor, %20.7'si oldukça katılıyor, %16.6'sı biraz katılıyor, %33.2'si katılmıyor, %18.7'si hiç katılmıyor) Bu durum, 1994 yılı programında verilen konuları öğretmeyi amaçlayarak konu analiz tablosu düzenlemiş öğretmenlerin yeni program ile birlikte nasıl konu ele alacaklarına ilişkin bilgilerinde bazı eksiklikler olduğu şeklinde yorumlanabilir

Birden fazla etkinliğin bir bütün olarak ele alınmasına ilişkin öğretmen görüşlerinde tereddütler vardır (%8.3'ü tamamen katılıyor, %22.3'ü oldukça katılıyor, %18.1'i biraz katılıyor, %51.3'ü katılmıyor). Etkinliklerin kaynaştırılarak bir bütün oluşturulması öğretimde kalıcılığı sağlar. Birbirinden kopuk olarak işlenen etkinlikler parça parça ve anlamsız bir öğretim çabasının ötesine gidemez. Öğretmenlerin bu konudaki bilgi eksikliğinden kaynaklanan tereddütleri, programın etkinliklerin birleştirilmesine ilişkin uygulama ilkesini gerçekleştirmede sorunların yaşandığını göstermektedir.

Öğretmenler, günlük planı çocukların ilgisine göre değiştirmekte zorlanmadıkları ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Bu görüşler okulöncesi eğitimin temel ilkelerinden olan "çocuğa verilen eğitim, onun gereksinimlerine uygun olmak zorundadır" ile bağdaşan olumlu fikirlerdir. Gün içinde gelişen olay veya durumlara göre öğretmen günlük planını şekillendirebilir. Ertesi gün için hazırladığı planlarını da çocukların gün içindeki ilgilerine göre şekillendirebilir.

Yıllık planın her ay için ayrı ayrı yapılmasına gerek olmadığı görüşüne katılan öğretmenler ile katılmayan öğretmenler hemen hemen eşit orandadır denilebilir (değişik oranlarda katılanlar %48.2, katılmayanlar %51.4). Yıllık plan öğretmene yardımcı kaynaktır. Oysa öğretmenlerin bundan şikayetçi olmaları belki de üzerinde durulması gerekli yönlerinin olabileceğini gösterir.

Yıllık planda gezi gözlemin yazılmasını gerekli bulmayan öğretmenler çoğunluktadır. Konuların çok önceden belirli olamayacağı, hava koşulları gibi etmenler dolayısıyla gezinin ne zaman ve nereye yapılacağı çok önceden bilinemeyebilir.

Yine yıllık plan ile ilgili bir ayrıntı daha var ki o da aile katılımı uygulamanın imkansız olduğu ile ilgilidir. Bu görüşü destekleyenler ile desteklemeyenler birbirine yakın oranlardadır (% 7.8'i tamamen katılıyor, %22.8'i oldukça katılıyor, %19.7'si biraz katılıyor, %39.9'u katılmıyor, %9.8'i hiç katılmıyor). Öğretmenler arasında yaygın olan görüş; ailelerin sınıfa girmesiyle sınıf disiplinin bozulacağı, bunun çocukları olumsuz etkileyeceğidir. Oysa bu çalışma sadece ailelerin sınıfa gelmesiyle yapılacak değildir.

Programın değerlendirme bölümüne ilişkin öğretmen görüşlerinde farklı dağılımlar tespit edilmiştir. Örneğin değerlendirmenin öğretmen, çocuk, program boyutlarında yapılmasının imkansız olması görüşüne öğretmenlerin %8.8'i tamamen katılıyor, %24.4'ü oldukça katılıyor, %22.3'ü biraz katılıyor, %35.2'si katılmıyor, %9.3'ü hiç katılmıyor. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde bu değerlendirme ile ilgili programda ayrıntılı olarak açıklamanın bulunmayışından kaynaklanan ne yapacağını bilememe durumu söz konusudur.

Programdaki davranış değerlendirme formu ile gelişim raporunu kullanmakta zorlanan öğretmenler ile zorlanmayan öğretmenler birbirine yakındır. Yapılan görüşmelerde bunların öğretmene çok külfet getirdiğini, gereksiz yere bu formları doldurduklarını ifade eden öğretmen sayısının azımsanmayacak kadar çok olduğu söylenebilir.

3.2.Gözlem Bulguları

Öğretmenlerin programa ilişkin uygulamalarının gözlenmesinde şu bulgular elde edilmiştir:

- a. Programda yapılan değişikliklerden birisi, gelişim alanlarının bazılarının birleştirilmesidir. Bu yönergeye öğretmenlerin büyük çoğunluğunun uyması (%83,5) memnunluk vericidir.

- b. Programın hedefleri aynen alınıp kullanılıyor, çocukların gelişim seviyesine göre değişiklik yapılmıyor (%82.4). Her ne kadar programda bulunan hedefler yeterli gibi görünse de öğretmenler ihtiyaca göre bu hedefleri artırma veya eksiltme yapabilirler. Bu bulgudan, böyle bir ihtiyacın olmadığı söylenebilir.
- c. Öğretmenlerin %22'si hedeflere uygun konu bulamıyor. Oysa ki konuların çıkış noktası çocukların ilgisinin yanında onlara kazandırmak istenilen hedefler olmalıdır. Böylece bu öğretmenler tarafından hedefler ve konular birbirinden kopuk olarak ele alınıyor demektir.
- d. Çocukların ilgisine göre değişebilen konular ele alamayan öğretmen oranı %47.3'tür. Önceki programda ünite planı düzenleyen öğretmenlerin yeni program ile birlikte ne yapacaklarını bilememekten kaynaklanan bir bocalama dönemi yaşamakta oldukları tahmin edilmektedir. Bunun için çocukların ilgisine göre konu seçiminden gizli olarak ele aldıklarını belirttikleri önceki programda verilen konuları işledikleri gözlenmiştir.
- e. Öğretmenlerin yarısından fazlası (%53,8) programda belirtilen birden fazla etkinliğin bir bütün olarak ele alınarak kaynaştırılmasını uygulamıyor. Oysa etkinliklerin birbiriyle kaynaştırılması eğitimde kalıcılığı sağlayan unsurlardan birisidir.
- g. Yıllık plan her ay için ayrı yapılıyor (95.6), yıllık planda gezi gözlem çalışmalarına yer veriliyor (64.8) ve aile katılım çalışmalarına yer veriliyor (61.5). Ancak yapılan görüşmelerde öğretmenlerin çoğunun aile katılım çalışmaları hakkında çok olumlu düşünmedikleri söylenebilir. Eğitimde birlikteliği sağlama bakımından aile katılım çalışmaları gereklidir. Öğretmenlerin bunu tasvip etmemesi bu çalışmaların nasıl yapılacağı hakkında bilgi yetersizliğinden kaynaklandığı kanaatine varılabilir.
- h. Çeşitli öğretim yöntemlerine yer vermeyen öğretmen %42.9'dur. Programda farklı öğretim yöntemlerinin kullanılması gerektiği belirtilmesine rağmen öğretmenlerin bunu uygulamaması üzücüdür. Örneğin programda yer alan fen ve doğa çalışmaları ile drama çalışmalarına yer veren öğretmenin çok az olduğu gözlenmiştir. Oysa çocuklar için drama ve fen doğa çalışmaları aktif öğrenmeyi sağlayan en uygun öğretim yöntemlerindedir.
- i. Programın değerlendirme bölümü için bazı tereddütler mevcuttur. Bunlardan birisi; günlük planın sonuna değerlendirme yapılarak

ertesini günün planı şekillendirilmiyor(%86,8). Diğeri ise üç boyutlu yapılacak değerlendirme çalışmaları yapılmıyor (%87,9).

j. Planlarını her yıl çoğaltıp aynısını kullandığını belirten öğretmenlerin oranı %26,4'tür. Oysa çocukların gelişim düzeylerine göre, eğitim alanındaki yeni gelişmelere göre öğretmen programını her yıl geliştirmelidir. Aksi takdirde orada her yıl basmakalıp bir öğretim yapılıyor demektir. Bu durumun öğretmenin çalışma motivasyonunu azaltıcı etkisi olabilir.

k.Programın tamamen değiştirilmesini isteyen öğretmenler (%42,9) ile istemeyen öğretmenlerin (%57,1) oranı birbirine yakındır. Bu oran program hakkında fikir edinmek için düşündürücüdür.

3.3. Öğretmenlerin Anket Puanları ile Gözlem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo-2 : Öğretmenlerin Anket Puanları ile Gözlem Puanlarının Karşılaştırılması

Madd e		Seçenekler	r
1	Anket 3	Programda gelişim alanlarının bazılarının birleştirilmiş olması doğru değildir	-,252*
	Gözlem 1	Planlarda gelişim alanları birleştirilmemiş	
2	Anket 4	Programdaki hedefler açık ve anlaşılır değildir	-,019
	Gözlem 2	Hedefler değiştirilmiş	
3	Anket 5	Hedefler çocukların gelişim düzeyleri bakımından yetersizdir.	-,019
	Gözlem 3	Çocukların gelişim düzeylerine göre ilave hedefler alınmış	
4	Anket 6	Hedefler çocukların gelişim düzeyleri bakımından çok ağırdır	,120
	Gözlem 6	Çocukların gelişim düzeylerine göre hedeflerde azaltma yapılmış	

Madde		Seçenekler	r
5	Anket7	Hedef ve davranışlara uygun etkinlik bulmak çok zordur	-,027
	Gözlem 7	Hedeflere uygun etkinlikler planlanmamış	
6	Anket8	Bir hedefi yıl içinde birkaç kez ele almak çok zordur.	-,043
	Gözlem 8	Hedefler yıl içinde birkaç kez ele alınmamış	
7	Anket 10	Alınan hedeflere göre değişebilen konular bulamıyorum	-,161
	Gözlem 9	Alınan hedefe uygun konular seçilmemiş	
8	Anket11	Çocukların ilgisine göre değişebilen konular bulamıyorum.	,064
	Gözlem 10	Çocukların ilgisine göre değişen konular ele alınmamış	
9	Anket13	Birden fazla etkinliğin bir bütün olarak verilmesi sorun yaratıyor.	,122
	Gözlem 11	Birden fazla etkinlik bir bütün olarak ele alınmamış	
10	Anket 14	Günlük planı çocukların ilgisine göre değiştiremiyorum.	,161
	Gözlem 12	Günlük plan çocukların ilgisine göre değiştirilmemiş	
11	Anket15	Günlük planda her gelişim alanından hedef almakta zorlanıyorum	-,026
	Gözlem 13	Günlük planda gelişim alanlarından dengeli olarak hedef alınmamış	
12	Anket16	Yıllık planın her ay için ayrı ayrı yapılmasını gerekli bulmuyorum	-,012
	Gözlem 14	Yıllık plan her ay için ayrı ayrı yapılmamış	
13	Anket17	Yıllık planda gezi gözlem yazmaya gerek olmadığını düşünüyorum	,170
	Gözlem 15	Yıllık planda gezi gözlem çalışmalarına yer verilmemiş	
14	Anket 18	Programda belirtilen aile katılımını uygulamak imkansızdır..	-,059
	Gözlem14	Aile katılım çalışmalarına yer verilmemiş	
15	Anket 19	Farklı öğretim yöntemleri bulmakta zorlanıyorum.	-,069
	Gözlem 15	Çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanılmamış	
16	Anket 20	Programdaki kavramlar çocukların gelişim düzeylerine göre çok ağırdır	-,039
	Gözlem 16	Kavramlar listesindeki kavramlardan daha az sayıda kavram ele alınmış	
17	Anket 21	Programda verilen belirli gün ve haftalar çocukların gelişim düzeylerine göre ağırdır.	-,104
	Gözlem 17	Çocukların gelişim düzeylerine göre belirli gün ve haftaların azaltılmış	
18	Anket 22	Günlük planın sonuna yazılan değerlendirmelere göre ertesi günün planını şekillendirmek çok zordur.	-,052
	Gözlem 18	Günlük planın sonuna yazılan değerlendirmeler doğrultusunda ertesi günün planı oluşturulmamış	
19	Anket 23	Programda belirtilen değerlendirme öğretmenin, çocuk ve program boyutunda yapılması imkansızdır.	-,021
	Gözlem 19	Değerlendirmeler üç boyutlu olarak yapılmamış	
20	Anket 24	Programda yer alan davranış değerlendirme formunu kullanmakta zorlanıyorum	,094
	Gözlem 20	Öğretmenin kendi hazırladığı davranış değerlendirme formunu kullanması	
21	Anket 25	Programda belirtilen gelişim raporunu kullanmakta zorlanıyorum.	-,016
	Gözlem 21	Öğretmenin kendi hazırladığı gelişim raporunu kullanması	
22	Anket 30	Her yıl yeni plan yazmaya gerek yoktur.	,056
	Gözlem 22	Planların çoğaltılıp her yıl aynıının kullanılması	
23	Anket 34	Programın tamamen değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	,000

Gözlem 23	Öğretmen bu programın değiştirilmesini istiyor	
	P<0,05	* Anlamlı bir fark vardır

Öğretmenlerin anketteki “programda gelişim alanlarının birleştirilmiş olması doğru değildir” seçeneğinde belirtilen görüşe katılma durumlarına göre aldığı puanlarla gözlem puanlarının arasında(-,252) negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu ilişki (,05) düzeyinde anlamlıdır. Yani öğretmenlerin söyledikleri ile uyguladıklarının arasında tutarlılık olduğu kanaatine varılabilir. Buna göre; öğretmenlerin programda gelişim alanlarının bazılarının birleştirilmiş olmasının doğru olmadığı görüşüne katılıp katılmama durumlarına göre uygulamalarının da aynı doğrultuda olduğu söylenebilir.

Bunun dışında diğer karşılaştırmaların hiç birinde anlamlı ($p<,05$) bir ilişki bulunamamıştır. Bir başka ifade ile diğer seçeneklerde, öğretmenlerin bir kısmının ankette belirttikleri programa ilişkin görüşleri ile uygulamalarının tutarlı olmadığı söylenebilir.

Bu durum çeşitli biçimde yorumlanabilir :

- Öğretmenlerin program hakkındaki görüşleri ne olursa olsun M.E.B.’dan uygulama yönergesi geldiği için kendilerini mecbur hissederek uygulamaları,
- Kendilerini denetlemeye gelen M.E.B. denetçilerinin kabul edilen programı aynen uygulanmasını istemesi,
- Programın yeni uygulanmaya başlanması ve öğretmenlerin yeniliklere uyum sağlamada dirençli olmaları. Böylelikle daha önce kullanılan programda alıştıkları uygulamaları devam ettirmeleri,
- Öğretmenlerin programla ilgili seminerlere yeterince katılmamalarından kaynaklanan bilgi eksikliği,
 - Gözlem yöntemi ile gözlenenlerin sadece bir gün ile sınırlı kalması,
 - Gözlem sırasında öğretmenin doğal davranmaması,
 - Öğretmenlerin doldurdukları anketin teşhir edileceği endişesi taşınmaları,
 - Öğretmenlerin mesleki motivasyonlarının düşük olması,
- Öğretmenlerin toplumsal nedenlerle, yönetimle, çalışma şartlarıyla, kişisel nedenlerle ilgili engellerle karşılaşma durumlarına göre programdan yararlanma dereceleri arasında anlamlı bir ilişki olması da bu duruma neden olabilir. Genç [1998] tarafından öğretmenlerin M.E.B.1994 yılı okulöncesi eğitim programından yararlanma düzeyini tespit etmek amacıyla yapılan araştırmada bu tür engellerle karşılaşma

durumları azaldıkça programdan yararlanma düzeyinin arttığı sonucuna varılmıştır. Böylelikle öğretmenlerin çeşitli engeller yaşamaları sebebiyle görüşleri ile uygulamalarının tutarlı olmamasına neden olduğu fikrine varılabilir.

-Kandır[1990], Avcı[1998] tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin araç-gereç yetersizliği, sınıf mevcudunun kalabalık ve sınıfların küçük olması, bütçe ve personel yetersizliği gibi sorunlarının olduğu ve bu sorunların öğretmenlerin çalışmalarını olumsuz yönde etkilediği ortaya konmuştur. Böylelikle, öğretmenlerin çalışma motivasyonlarının azalması ve uygulamaları ile görüşlerinin arasında tutarlılık olmamasına yol açabilir.

-Programın uygulamada işlerliğinin olmaması bir başka neden olabilir. Genç(1998:38) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin, programla ilgili engellerle karşılaşma durumları azaldıkça programdan yararlanma derecelerinin arttığı tespit edilmiştir. Bu da; programdan kaynaklanan bazı engellerin olmasından dolayı öğretmenlerin söyledikleri ile yaptıklarının tutarlı olmamasına neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.ÖNERİLER

M.E.B. 2002 yılı okulöncesi eğitim programı hakkında öğretmen görüşlerinin alınması ve uygulamalarının gözlenmesi ile elde edilen sonuçlar ışığında şunlar önerilebilir:

- 1.Programlarda yapılan değişikliklerin uygulanmasına başlamadan önce öğretmenlere hizmetiçi çalışmaları yapılmalı, program kitabı kendilerine ulaştırılmalıdır.
- 2.Programa ilişkin daha ayrıntılı bilgilerin bulunacağı kitapçıkların hazırlanarak bir an önce öğretmenlere ulaştırılması gereklidir
- 3.Programın tamamen değiştirilmesinden çok, geliştirilmesi çalışmalarına yer vermek daha uygun olacaktır.
- 4.Yıllık planın hazırlanışı, içeriği, konuların ele alınışı ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır.
5. Aile katılım çalışmalarının uygulanabilirliği artırılmalıdır.
- 6.Öğretim yöntemleri konusunda ayrıntılı bilgilere yer verilerek, uygulanabilirliği artırılmalıdır.
7. Programın değerlendirme bölümü yeniden ele alınarak, uygulanabilirliği artırılmalıdır.

- 8.Öğretmenlerin program ile ilgili bilgi eksikliği göz önüne alınarak hizmetiçi eğitim seminerlerinin artırılması gereklidir.
- 9.Yapılacak olan hizmetiçi eğitim seminerlerinde öğretmenlere özellikle “programın içeriği, aile katılım çalışmaları, öğretim yöntemlerinin uygulanması ve değerlendirme” konularında teorik bilginin yanında uygulamalı çalışmaların artırılması gereklidir.
- 10.Her ilde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı olarak görev yapacak bir “okulöncesi eğitimde program geliştirme uzmanı” bulunarak öğretmenlere rehber olması gereklidir.
- 11.Öğretmenlerin plan yazma bıkkınlıkları göz önüne alınarak mümkün olduğu kadar bunu asgariye indirecek, pratik kullanıma elverişli düzenlemeler yapılması gereklidir.
- 12.Programının geliştirilmesi için yapılacak çalışmalarda bu araştırma ve yapılacak başka araştırma sonuçlarından yararlanılmalıdır.
- 13.Bu bağlamda özellikle sınıf içi gözlemlerine dayalı araştırmaların artırılması gereklidir.
- 14.Programların geliştirilip değerlendirilmesi konusunda, bilimsel araştırmalar daha farklı boyutlarda da devam ederek, kuramsal çerçevenin zenginleştirilmesi gereklidir.
- 15.Bir önceki önerinin kapsamında, öğretmenlerinin karşılaştıkları engellerin tespit edilerek çözüm getirmeye yönelik araştırmaların yapılması, eğitimde niteliği artırıcı etkisi olacaktır.

KAYNAKLAR

- AVCI, Nurcan, *Anasınıfı Öğretmenlerinin Program Konusundaki Bilgi Yeterlikleri ve Hizmetiçi Eğitim Kurslarının Okulöncesi Eğitim ve Program Bilgilerine Katkıları*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü- 1987.
- GENÇ, Şengül, *Anasınıfı Öğretmenlerinin Eğitim Programından Yararlanma Derecesi ve Nedenlerinin Araştırılması*,. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-1997.
- KANDIR, Adalet, *Okulöncesi Eğitim Kurumunda 4-6 Yaş Grubu Eğitim Programlarının Hazırlanmasında Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlükler*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü- 1991.
- OKTAY, Ayla ve diğ. *Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulama Rehberi*, Ya-Pa Yayınları, ANKARA-2003.